

Nakon pada proizvodnje od 5% rast potrošnje od 3,5% zasjenio je činjenicu da nam je izvozna orijentacija ponovno u ovoj godini usporila. Stiče se utisak kako novinari traže naznake bolje budućnosti pa svojim upitima sugeriraju nam kako je velika stvar što se je potrošnja povećala. Jedna lasta ne čini proljeće ali bi ga mogla najaviti.

Standardna interpretacija kako rast potrošnje dinamizira gospodarsku aktivnost važi u slučaju kada postoji uravnotežena trgovinska razmjena s inozemstvom. U Hrvatskoj, kako znamo, ostvarujemo kronični deficit na računu robne razmjene s inozemstvom. Povećanje potrošnje, prema tome, može značiti povećanje uvoza; čitaj: stvaranje radnih mjesta u zemljama od kojih uvozimo.

Tri su razloga zašto se je povećala potrošnja. Prvi razlog je neopravdan optimizam kod naših građana koji su minorno smanjenje porezne presije dohotka identificirali kao veliko postignuće ove vlade. Kao da nisu ništa naučili iz prošlosti koja nas uči kako je u Lijepoj našoj moguće poreze dnevno mjenjati. Rast siromašva u Lijepoj našoj naše građane također ne uzbuđuje. Novi zakon o osobnom bankrotu nazvan je novom šansom. Na žalost, oni koji se nađu pod njegovim udarom spoznati će posljedice te nove šanse.

Drugi je razlog deflacija. U Hrvatskoj je, kao uostalom i u EU, prisutna deflacija. Naši je centralni bankari nazivaju ne-inflacijom. Deflacija je, kako je rekao Keynes, daleko gora od inflacije. Jasno u Lijepoj našoj po starim hrvatskim navadama o tome se šuti. U psihološkom smislu pad cijene nafte i daleko manje naftinih derivata dodatno su utjecali na povećanje potrošnje. Činjenica da u uvjetima deflacije novac više vrijedi predstavlja određenu dobit za one koji imaju dovoljno novaca na svojim računima. Međutim, deflacija, po definiciji, snažno usprava gospodarsku aktivnost. Nastavi li proces deflacije moguće je očekivati dodatno smanjenje gospodarske aktivnosti i povećanje nezaposlenosti.

Treći razlog povećanju potrošnje nalazim u činjenici da je pojačan nadzor poreznih inspekcija pa je smanjen nedopušten opseg trgovine. Naime, u uvjetima dramatične porezne presije, slučaj Lijepe naše, građani su stimulirani da izbjegavaju plaćanje poreza. Dakako radi se o porezu na dodanu vrijednost. Adam Smith je u svome Bogatstvu naroda jasno rekao: „Ukoliko želite povećati broj krijumčara povećajte carine“.

Sve u svemu ništa se spektakularnog nije dogodilo. Hrvatska i dalje ostaje vagon na sporednom

kolosijeku ma koliko nas političari, pozicija i opozicija, uvjeravali kako su upravo oni, tek što nisu, nositelji boljeg sutra. Na žalost, bez obrazloženja i utemeljenja tu u takvu priču u različitim obradama slušaš ćemo do izbora. Zatim će nastupiti „kosturi iz ormara“, zatim izjave kako se radi najbolje što se može i tako do novih izbora; do novih obećanja.

Ukratko, za mene će biti vijest kada se poveća zaposlenost za desetak tisuća u vrijeme kada neće turistička sezona dinamizirati sezonsku zaposlenost. Kao što znamo, Â nismo mi zaslužni za turističku žetvu, već nam to omogućuje bogom dana komparativna prednost. Samo rast zaposlenosti, draga gospodo, može biti pokazatelj da smo napustili ovu tmurnu depresiju.